

12. Jewellery Encyclopedia, Science News & Research Reviews. Academic Accelerator. URL: <https://academic-accelerator.com/encyclopedia/jewellery> (date of access: 08.06.2024).

13. Entre Case Study Jewellery. Scribd. URL: <https://ru.scribd.com/document/45487127/Entre-Case-Study-Jewellery> (date of access: 08.06.2024).

14. Jewelry. New World Encyclopedia. URL: <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Jewelry> (date of access: 08.06.2024).

Панасюк Вікторія Вікторівна,
ад'юнкт відділу ад'юнктури та
докторантури Національної академії
внутрішніх справ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОСОБИ ПОТЕРПІЛОГО ТА ПРАВОПОРУШНИКА ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Кожна людина має складне та різноманітне життя, і її дії залежать від конкретних обставин і індивідуальних особливостей. Кожен займає множинні позиції в суспільстві, й виконуючи різні соціальні ролі, може демонструвати відповідні моделі поведінки. Однак, важливо зазначити, що іноді поведінка може виходити за рамки прийнятих норм, стаючи девіантною. Це може бути спричинено різними факторами [1, с. 69].

Протягом багатьох років девіація і девіантна поведінка вивчалась різними вченими, психологами, педагогами. Узагальнивши погляди науковців, можна сказати, що девіантна поведінка визначається як система дій, які суперечать загальноприйнятим нормам і стандартам. Вона включає в себе відмову від дотримання цих норм та вибір альтернативних шляхів поведінки, що порушує взаємодію особистості з суспільством. Часто така поведінка має своєю основою конфлікти цінностей, інтересів та різницю у потребах, а також може бути обумовлена помилками у вихованні, життєвими труднощами та іншими факторами.

Еміль Дюркгейм, французький соціолог, одним із перших запропонував розгорнуте соціологічне пояснення девіантної поведінки. Його *теорія аномії, або теорії безнормовості*, розкриває значення соціальних та культурних факторів у цьому явищі.

Теорія аномії Дюркгейма має значний вплив на соціологію девіантної поведінки. Вона підкреслює, що девіантність – це не просто особиста проблема, а й результат соціальних процесів [2].

Домашнє насильство також може розглядатися як прояв девіантної поведінки.

В Україні, згідно з Концепцією Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, визнається, що домашнє насильство є однією з найгостріших проблем суспільства [3].

Жертвами цього явища стають як жінки, так і чоловіки, але найбільш вразливими групами залишаються жінки, діти та особи похилого віку.

Люди похилого віку є вразливою категорією населення, що робить їх ціллю для домашнього насильства.

Можемо зазначити деякі загальні психологічні аспекти, які можуть стати характерними для осіб похилого віку:

- вразливість (багато осіб похилого віку стають вразливими через фізичні обмеження, проблеми зі здоров'ям, зменшення соціального контакту та залежність від інших для допомоги);

- страх та незахищеність (вони можуть відчувати страх перед насильником і нездатність захистити себе через свій вік та фізичну слабкість);

- прихованість (деякі жертви можуть намагатися залишити своє страждання прихованим та зберігати спокій перед іншими, щоб уникнути конфліктів);

- залежність (жертви можуть бути фізично, фінансово або емоційно залежними від насильника, що робить їх більш вразливими);

- страх звертатися за допомогою (зі страху перед подальшим насильством або репресіями багато жертв можуть боятися звертатися за допомогою до відповідних органів або служб підтримки).

Ці психологічні аспекти можуть розширюватися для осіб похилого віку, які стають жертвами домашнього насильства. Важливо надавати їм підтримку, слухати їх та допомагати знаходити шляхи виходу з цієї ситуації.

Також, кривдників можуть провокувати до вчинення домашнього насильства потреби осіб похилого віку, які мають інвалідність. Догляд за людиною з інвалідністю може бути дуже складним завданням, як фізично, так і емоційно.

Всі ці обставини роблять людей похилого віку легкою здобиччю для кривдників, які викликають у правопорушника відчуття панівного положення, відчуття безкарності за вчинення домашнього насильства.

Відомо, що в домашнє насильство, як форму девіантної поведінки, спостерігається як у мирний час, так і в періоди війни, причому в умовах конфлікту його рівень може значно зростати. Війна

призводить до появи нових форм насильства, які можуть бути ще більш жорстокими. Проте через пріоритетність інших завдань, пов'язаних з війною, домашнє насильство може залишатися непоміченим, а потерпілі не отримують достатньої захисту. Незважаючи на обставини, важливо реагувати на насильство і надавати потерпілим вчасну допомогу, навіть у період воєнного стану [4].

Агресивна поведінка та схильність до насильства можуть передаватися з покоління в покоління, від батьків до дітей [5, с. 68].

Якщо брати за приклад вчинення домашнього насильства, структуру особи злочинця у досліджуваній категорії кримінальних правопорушень необхідно розглядати за такими критеріями:

1) соціально-демографічні (стать, вік, соціальне становище, рівень освіти, сімейний стан, рід занять тощо);

2) кримінально-правові (зміст і мотивація, одноосібний чи груповий характер злочинної діяльності, тривалість та інтенсивність злочинної діяльності, наявність чи відсутність судимості тощо);

3) соціально-психологічні властивості та якості осіб, які вчинили злочин (світогляд, інтереси та життєві установки) [6].

Особа, яка вчиняє домашнє насильство щодо осіб похилого віку, може мати різні характеристики і мотиви для своїх дій. Вони можуть бути родичами, опікунами, співмешканцями або іншими особами, які перебувають у безпосередньому контакті зі старшими людьми.

Домашнє насильство найчастіше вчиняється особою в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Також надмірна кількість вільного часу, відсутність зайнятості, небажання до суспільно-корисної праці та самовдосконалення, тільки сприяє вчиненню домашнього насильства.

Отже, людина взаємодіє з оточуючим світом через різні соціальні ролі, відображаючи відповідні моделі поведінки. Проте, іноді поведінка може відхилитися від загальноприйнятих норм і ставати девіантною. Це може бути наслідком різних факторів, таких як соціальне середовище, особистісні труднощі, психологічний стан чи вплив культурних чинників.

Домашнє насильство також розглядається як прояв девіантної поведінки, особливо щодо вразливих груп.

На жаль, багато людей похилого віку зіштовхуються із зневагою, бідністю, соціальною ізоляцією та відчуженням. Саме через ці фактори вони стають особливо вразливими перед насильством, відчуженість і фізична слабкість роблять їх легкою мішенню для насильника. Люди похилого віку є вразливою категорією населення,

що робить їх мішенню для домашнього насильства. Тому, можна впевнено зазначити, що саме такі особи потребують посиленої уваги та захисту від проявів домашнього насильства.

Тому, визначивши психологічний портрет та індивідуальні характеристики як особи, яка може страждати від домашнього насильства, так і особи – кривдника, це відіграє значну роль для подальшого розслідування.

Список використаних джерел

1. Бобіна О. В. [та ін.] Соціологія: навчальний посібник/ за ред. І. В. Шаповалової. Миколаїв : НУК, 2020. 284 с.
2. Дюркгейм Э. Метод социологии. Киев-Одесса. 1899. 72 с.
3. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 жовт. 2018 р. № 728-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018>.
4. Панасюк В.В. Домашнє насильство в умовах війни. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 16 березня 2023 р.).
5. Vandura, A. Aggression: a social learning analysis: Englewood Cliffs, N.J: PrenticeHall, 1973. 390 p.
6. Біленко С.П. Кримінологічна характеристика кривдника. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренко. 2019. Вип. 2 (86). С. 95-105.

Погрібна Анна Андріївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: **Волошин Олексій
Гнатович**, старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення та судових
експертиз навчально-наукового інституту
№ 2 Національної академії внутрішніх
справ

СУЧАСНА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕХАНІЧНИХ ЗАМКІВ

При розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з проникненням в закриті приміщення і зломом чи кримінальним відмиканням замків, дуже часто виникає потреба в попередньому дослідженні при проведенні ОМП та експертному дослідженні таких